

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Position paper AMvB Dierwaardige veehouderij

oktober 2026

MSc. Fleur Hoorweg

Onderzoeker dierenwelzijn en gezondheid, Wageningen University & Research, Wageningen Livestock Research

Afgelopen jaren ben ik, vanuit mijn functie als onderzoeker dierenwelzijn bij WUR, betrokken geweest bij het proces richting een dierwaardige veehouderij in de rol van coördinator van de wetenschappelijke adviesgroep van de convenanttafel Dierwaardige Veehouderij en als projectleider en auteur van de rapportage "Kennismaken dierwaardige veehouderij (Hoorweg et al., 2024). Met de adviesgroep hebben we daarvoor onder andere een dierinhoudelijke toets opgesteld, waarbij we voor de varkens-, pluimvee en rundveehouderij hebben geschetst aan welke eigenschappen een dierwaardige veehouderij zou moeten voldoen om invulling te geven aan de zes principes zoals opgesteld door de Raad voor Dieraangelegenheden (RDA, 2021): Erkenning van de intrinsieke waarde en de integriteit van het dier, Goede voeding, Goede omgeving, Goede gezondheid, Natuurlijk gedrag en Positieve emotionele toestand.

In deze position paper geef ik vanuit mijn expertise een reactie op de Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) Dierwaardige Veehouderij. Deze AMvB heeft een ontstaanshistorie welke begint bij het Amendement Vestering (2021), waarin de maatschappelijke en politieke behoefte werd weergegeven om pijn en letsel bij dieren in de veehouderij veroorzaakt door het houderijsysteem te voorkomen.

Dierwaardigheid

Het kunnen voldoen aan gedragsbehoeftes van dieren is noodzakelijk voor een goed dierenwelzijn en een dierwaardige veehouderij (het 5^e principe). Dit betekent dat dieren gedragingen die ze van nature geneigd zijn te vertonen moeten kunnen uitvoeren, omdat op basis van wetenschap bekend is dat ze het dier plezier geven of hun biologisch functioneren bevorderen. In de Quicksan van de Universiteit van Utrecht door Rodenburg et al. (2022) staat vermeld om welke gedragingen het gaat voor verschillende diersoorten en -categorieën. In de Dierinhoudelijke toets (zie referenties) is door de wetenschappelijke adviesgroep voor het convenant voor een aantal sectoren een lijst opgesteld met eigenschappen waaraan het houderijsysteem moet voldoen om in deze gedragingen te voorzien. De gedragsbehoeften van dieren hangen in grote mate samen met hun welzijn en het niet kunnen uitvoeren van deze gedragingen leidt dan ook tot een aantasting van het welzijn. **Wanneer niet wordt voldaan aan de gedragsbehoeften van dieren kan dit de oorzaak zijn van het ontstaan van gedragsproblemen zoals beschadigend gedrag** (o.a. verenpikken bij kippen en staartbijten bij varkens), stereotyp gedrag en op zijn minst een vermindering van het dierenwelzijn.

AMvB

In de AMvB worden voor pluimvee, kalveren, runderen en varkens gedragsbehoeften aangewezen en maatregelen beschreven om deze te vervullen en het uitvoeren van lichamelijke ingrepen verder te beperken. De AMvB stelt dat het verboden is om dieren permanent de mogelijkheid te onthouden om te voorzien in de aangewezen gedragsbehoefte met specificaties per diersoort. Een aantal gedragscategorieën worden in de nota expliciet benoemd: sociaal gedrag, zelfverzorgend gedrag, foerageergedrag, territoriaal gedrag en voortplantingsgedrag. Verder wordt benoemd dat de keuzevrijheid voor dieren, en hoe en wanneer ze in deze behoeften voorzien, belangrijk is. Het belang van deze gedragingen is wetenschappelijk onderbouwd. Daarmee biedt de AMvB voor vele dieren een tegemoetkoming aan het 5^e principe voor een dierwaardige veehouderij en een verbetering van dierenwelzijn.

Ondanks dat de AMvB voor een verbetering zal zorgen, betekent dit niet dat dit voor een volledig dierwaardige veehouderij zal zorgen. De AMvB biedt, ondanks de bezwaren die ik hieronder zal beschrijven, een pragmatische aanpak om het leven van dieren in de veehouderij binnen de bestaande kaders te verbeteren.

Wetenschappelijke toets

In juli 2025 reflecteerden we met de onderzoekersgroep op de concept AMvB die toen voorlag voor de publieke consultatie (Wetenschappelijke toets). Op basis van de huidige eisen in de AMvB zijn de toen door ons beschreven argumenten nog steeds van toepassing. Er kan worden geconcludeerd dat de veehouderij ook **na 2040 niet als geheel dierwaardig zal zijn**. Dat ligt aan de volgende vijf karakteristieken in het huidige voorstel:

1. De eisen die in 2040 aan de dierhouderij worden gesteld zijn ontoereikend om volledige dierwaardigheid te garanderen, omdat nog altijd niet aan alle gedragsbehoeften tegemoet zal worden gekomen.
2. Er zijn tal van uitzonderingen en mogelijkheden opgenomen, waardoor het mogelijk blijft om niet aan de eisen te hoeven voldoen die er wél in staan.
3. Sommige eisen zijn weinig concreet: denk bijvoorbeeld aan 'voldoende vreetplekken' in plaats van concrete normen zoals 'één vreetplek per koe' om gesynchroniseerd eetgedrag te realiseren.
4. Het zesde principe van de RDA, gericht op een zekere handelingsvrijheid en controle door het dier (agency), en het ervaren van een positieve emotionele toestand, ontbreekt in uitwerking of concretisering.
5. Andere belangrijke aspecten van dierwaardigheid, zoals diergezondheid (voor zover niet gerelateerd aan huisvesting), transport, slacht en de invloed van genetica, blijven onderbelicht door de eenzijdige focus van de AMvB op gedragsbehoeften en enkele lichamelijke ingrepen.

WAGENINGEN
UNIVERSITY & RESEARCH

Position paper *AMvB Dierwaardige veehouderij*

oktober 2026

MSc. Fleur Hoorweg

Onderzoeker dierenwelzijn en gezondheid, Wageningen University & Research, Wageningen Livestock Research

Er zijn maatregelen opgenomen die op korte termijn en met relatief weinig investeringen kunnen worden uitgevoerd, zoals het ophangen van schuurborstels of het maken van een thermoregulatieplan. Dit type maatregelen is zonder problemen uit te voeren en biedt verbetering van dierenwelzijn. Daarentegen vraagt het uitvoeren van maatregelen in de staluitvoering, zoals het realiseren van dichte vloeren of functiegebieden om het verbouwen van stallen en dus grote investeringen met lange afschrijvingsperioden. Het zijn deze laatste maatregelen die potentieel de grootste impact op dierenwelzijn hebben, maar ook verdere verbeteringen richting dierwaardigheid kunnen belemmeren. Het risico dat investeringen die nu worden gedaan ter voorbereiding op de eisen voor 2040, toekomstige verbeteringen juist in de weg staan moet goed worden afgewogen. Het gewenste eindpunt, een dierwaardige veehouderij, moet daarvoor scherp voor ogen worden gehouden, zodat deze blokkades kunnen worden voorkomen.

Samengevat

- De AMvB omvat maatregelen voor het inrichten van huisvesting van dieren om aan gedragsbehoeften van dieren tegemoet te komen, en legt daarin een basis om dierenwelzijn een stap te verbeteren.
- De maatregelen in de AMvB bieden geen garantie dat beschreven gedragsbehoeften in de praktijk ook werkelijk vervuld zullen worden.
- De AMvB biedt pragmatische regels welke rekening houden met praktische en economische kaders, waardoor deze dicht bij de huidige praktijk blijft.
- Wanneer de regels in de AMvB worden uitgevoerd is niet te stellen dat de veehouderij dan dierwaardig is. Daarvoor zijn verregaander stappen nodig welke kunnen worden belemmerd door de te maken investeringen ten behoeve van de AMvB

Voorhang ontwerp-AMvB Dierwaardige veehouderij (Nr. 1481)

"Uitgangspunt daarbij is dat niet het dier wordt aangepast aan het houderijsysteem, maar het houderijsysteem zoveel mogelijk aan het dier. De gedragsbehoeften van dieren zijn daarbij leidend voor de houdvoorschriften en zijn vastgesteld op basis van beschikbare wetenschappelijke kennis."

In de AMvB worden deze gedrags-behoeften van de dieren aangewezen en gekoppeld aan maatregelen. Omdat het verhogen van de dierenwelzijns-standaarden vraagt om aanpassingen van veehouders in de praktijk, is het van belang dat we niet het onmogelijke vragen van veehouders en hen in de gelegenheid stellen dit te kunnen uitvoeren."

Stappen vooruit

Om stappen vooruit te kunnen zetten is enerzijds een pragmatische aanpak nodig die oog heeft voor de praktische en economische kaders en haalbare tussenstappen, dat doet de AMvB. Daarmee biedt de AMvB voor vele dieren een verbetering, maar blijft deze dicht bij de huidige praktijk en blijft een grotere verbetering uit. Anderzijds is het, om in de geest van het uitgangspunt van de AMvB te blijven (zie kader hierboven), nodig om tevens verder te kijken dan de beperkingen binnen de bestaande veehouderij en te richten op hoe we zouden willen dat de toekomst er uit ziet. Wanneer het dier centraal wordt gesteld zijn er verregaander stappen nodig om in alle gedragsbehoeften te voorzien en de veehouderij daadwerkelijk dierwaardig te kunnen noemen.

Het is een belangrijke politieke beslissing om te gaan voor de pragmatische aanpak die in het nu voor een relatief kleine verbetering in dierenwelzijn zorgt. De voorliggende AMvB, zal alsnog een flinke inspanning vragen van de sector en een rigoureuzere aanpak voor een werkelijk dierwaardige veehouderij mogelijk belemmeren.

Referenties

RDA Zienswijze Dierwaardige Veehouderij, 2021

<https://www.rda.nl/publicaties/zienswijzen/2021/11/18/zienswijze-dierwaardige-veehouderij>

Quickscan informatieset Convenant Dierwaardige Veehouderij, 2022

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/rapporten/2022/11/18/quickscan-uu-dierwaardigheid>

Dierinhoudelijke toets en keurmerkentoets – bijlage G bij Verslag van de voorzitter van het convenanttraject dierwaardige veehouderij, 2023

<https://www.rijksoverheid.nl/documenten/publicaties/2023/12/08/bijlagen-verslag-voorzitter-van-het-convenanttraject-dierwaardige-veehouderij>

Hoorweg, F. A., van Dixhoorn, I. D. E., de Greef, K. H., Wolthuis, M., Huisman, I., & Booijen, M. (2025). Kennisvragen dierwaardige veehouderij.

Voorhang ontwerp-AMvB dierwaardige veehouderij (2026D42804) (Bijlage [Link](#))

Wetenschappelijke toets AMvB Dierwaardige veehouderij, 2025 (Bijlage [Link](#))

Wageningen University & Research
Droevendaalsesteeg 1, 6708 PB Wageningen
www.wur.nl